

RAČUNOVODSKO PROUČEVANJE (RAČUNOVODSKO ANALIZIRANJE)

A. Uvod

Ta standard se uporablja pri proučevanju **Ta pravila skrbnega računovodenja (PSR) se uporabljajo pri analiziranju računovodskih podatkov in oblikovanju računovodskih informacij kot podlage za odločanje. Povezan je z računovodskimi načeli 152-157 (Kodeks računovodskih načel, 1995). Obdeluje Obdelujejo**

- a) opredeljevanje računovodskega proučevanja **analiziranja**,
- b) ugotavljanje vsebine pojavov pri računovodskem proučevanju **analiziranju**,
- c) ugotavljanje vplivov na obračune in predračune pri računovodskem proučevanju **analiziranju**,
- č) ~~razčlenjevanje~~ **analiziranje** odmikov računovodskih podatkov od sodil,
- d) izbiranje računovodskih kazalcev izmed računovodskih podatkov,
- e) oblikovanje računovodskih kazalnikov na podlagi računovodskih podatkov ter
- f) povezovanje delnih spoznanj na podlagi računovodskih kazalnikov.

~~Ta standard se opira na splošno računovodsko teorijo ter je povezan~~ Ta standard se opira **pravila se opirajo** na splošno računovodsko teorijo ter je povezan **so povezana** tudi s **slovenskimi Slovenskimi računovodskimi standardi (SRS) 19, 20, od 23 do 27 in 30 od 20 do 23 in Pravili skrbnega računovodenja (PSR) 4 do 6 in 9.**

~~Standard Pravila~~ (poglavje B) je treba brati skupaj z opredelitvami ključnih pojmov (poglavjem C), pojasnili (poglavjem Č) in **ter** Uvodom v slovenske računovodske standarde (2006) **ter okvirom SRS (2016).**

B. Standard **Pravila**

a) ~~Opredeljevanje~~ **Opredelitev** računovodskega proučevanja **analiziranja**

~~29.1. 8.1.~~ Računovodsko proučevanje **analiziranje (proučevanje)** je računovodsko presojanje kakovosti pojavov in računovodskih podatkov o njih; obsega proučevanje **analiziranje**, ki je tesno povezano s sestavljanjem računovodskih poročil o načrtovanih in uresničenih poslovnih procesih in stanjih. Povečuje kakovost računovodskih informacij, ki pojasnjujejo stanje in dosežke pri delovanju, ter podlage za izboljšavo procesov in stanj.

~~29.2. 8.2.~~ Računovodsko proučevanje **analiziranje** je del **analiziranja** celotnega proučevanja delovanja podjetja **organizacije**. Razlikuje se od finančnega proučevanja, ki zajema zgolj proučevanje poslovanja iz zornega kota finančnega področja nalog v podjetju, to je denarnih tokov (prejemkov in izdatkov) oziroma procesov in stanj, ki so povezani z vlaganjem (financiranjem) in naložbenjem (investiranjem); finančno proučevanje prevzema in pogloblja le tisti del računovodskega proučevanja, ki je usmerjen k finančnemu načinu razmišljanja.

~~29.3. 8.3.~~ Računovodsko proučevanje **analiziranje** je sestavina finančnega računovodstva, kadar obravnava računovodske podatke, pomembne za prikazovanje ~~celotnega podjetja~~ **organizacije kot celote** ali njegovih **njenih** razmerij z drugimi, in sestavina stroškovnega računovodstva, kadar obravnava računovodske podatke o podrobnostih z notranjega področja delovanja. Ne glede na to, ali gre za proučevanje **analiziranje** v okviru stroškovnega ali finančnega računovodstva, je treba pri proučevanju **analiziranju**, pomembnem za odločanje posloводства (ali lastnikov), upoštevati tudi njegovo poslovodno (odločevalno) vlogo.

29.4. Računovodsko proučevanje je pomembno, kadar so njegov predmet računovodski podatki oziroma računovodske informacije za notranje potrebe, pa tudi, kadar so njegov predmet računovodske informacije za zunanje potrebe.

29.5. 8.4. Računovodsko proučevanje **analiziranje** je del drugih sestavin računovodenja ali pa jih dopolnjuje; v zadnjem primeru so posledki **rezultat** računovodskega proučevanja (računovodskega analiziranja) **analiziranja** pisne ali ustne računovodske proučitve (računovodske analize) **analize** (analitska poročila).

b) Ugotavljanje vsebine pojavov pri računovodskem proučevanju **analiziranju**

29.6. 8.5. Sodobno računovodenje zahteva dajanje prednosti vsebini pred obliko. Preden se začnejo podatki iz knjigovodskih listin računovodsko obravnavati **analizirati**, je treba proučiti vsebino ustreznih pojavov in se ne zadovoljiti **zgolj** z njihovo pojavno obliko. To je treba opraviti pred vpisovanjem podatkov v dnevnike in druge poslovne knjige, torej pred nadaljnjim knjigovodenjem, ne pa šele pri pojasnjevanju postavk v računovodskih predračunih ali računovodskih obračunih.

29.7. 8.6. Sestavljanje računovodskih predračunov in računovodskih obračunov **analitskih poročil** je treba čim bolj prilagoditi potrebam po informacijah. Računovodska poročila finančnega računovodstva in stroškovnega računovodstva **Da bi poročila imela visoko izrazno moč, pa** morajo biti sestavljena tako, da predstavljajo pojave resnično in pošteno; v ta namen so predmet računovodskega proučevanja računovodsko analiziranje usmerjajo tako potrebe uporabnikov računovodskih informacij kot **tudi** vsebina (ne **zgolj** pojavna oblika) pojavov, o katerih se poroča. Takšno računovodsko proučevanje je sestavina finančnega računovodstva in stroškovnega računovodstva. Zato je pred začetkom vsake analize potreben kritičen vsebinski pregled podatkov in informacij, ki so predmet analiziranja. To pomeni, da je glede na namen analize treba računovodske podatke po potrebi tudi ustrezno prilagoditi (npr. obravnavanje prednostnih delnic kot lastniškega kapitala ali dolga) ali prečistiti (na primer izločiti neobičajne prihodke ali odhodke).

29.8. 8.7. Sestavljanje **analitskih** poročil za potrebe posloводства je zasnovano na vnaprejšnji podrobni proučitvi problema, na katerega se nanašajo, možnih rešitev tega problema, prednosti in pomanjkljivosti vsake od njih ter načina oblikovanja računovodskih informacij, ki so podlaga za ustrezno odločitev. Takšno računovodsko proučevanje upošteva poslovodno vlogo računovodstva in se širi tudi na druga področja.

c) Ugotavljanje vplivov na obračune in predračune pri računovodskem proučevanju **analiziranju**

29.9. 8.8. Računovodski obračuni in računovodski predračuni izhajajo iz predpostavk o obsegu delovanja, količini, potroških, cenah in drugem. Pri računovodskem proučevanju se upoštevajo tudi predpostavke, ki niso posebej navedene, s tem pa se omejuje njihova izrazna moč v spremenjenih okoliščinah. Resnične in poštene kalkulacije vsebujejo, če se **Če se računovodski predračuni kot sodilo** uporabljajo v okoliščinah, v katerih kake predpostavke ne veljajo več, vsebujejo pomembno napačne informacije in zato niso primerni za obravnavo v računovodski analizi. Take računovodske predračune je pred obravnavo potrebno ustrezno prilagoditi predpostavkam, ki veljajo v okoliščinah, za katere so sestavljeni računovodski obračuni..

29.10. 8.9. Pri računovodskem proučevanju **analiziranju** je treba dosledno upoštevati predvsem delovanje spremenljivih in stalnih stroškov ob spremenjenem obsegu dejavnosti ter spremenljivost cen, **še** na tej podlagi pa oblikovati spremembe **ustrezna sodila**. Posebno pozornost zahteva dejstvo, da spremenljivi stroški niso nujno sorazmerni, da stalni stroški niso nujno neomejeno stalni in da prihodki niso nujno sorazmerni.

29.11. 8.10. Pri računovodskem proučevanju zahtevnejših nalog v zvezi s presojanjem kakovosti delovanja in stanja, izraženih z računovodskimi podatki, **analiziranju** je treba uporabljati tudi ustrezne matematične in statistične metode.

č) Razčlenjevanje Analiziranje odnikov računovodskih podatkov od sodil

29.12. 8.11. Razčlenjevanje Analiziranje odnikov uresničenih velikosti, ki jih vsebujejo računovodski obračuni, od sodil upošteva razloge za nastajanje teh odnikov; na tem je zasnovano njihovo presojanje možnih rešitev in predlaganje ukrepov. Ta standard obravnava pravila obnavajo le metodiko ugotavljanja odnikov dosežkov od sodil zaradi neustreznosti dosežkov ali neustreznosti sodil.

29.13. 8.12. Sodila za presojanje dosežkov in ugotavljanje razlik med njimi v finančnem računovodstvu se razlikujejo od tistih v stroškovnem računovodstvu, v obeh primerih pa so postopki razčlenjevanja analiziranja odnikov ustaljeni. Če se zaradi neposrednih potreb posloводства zahteva posebno razčlenjevanje analiziranje, se je mogoče opirati na splošne rešitve razčlenjevanja analiziranja v finančnem računovodstvu ali stroškovnem računovodstvu ter jih prilagoditi potrebam.

29.14. 8.13. V finančnem računovodstvu se uresničene velikosti, ki jih vsebujejo računovodski obračuni, presojajo glede na načrtovane velikosti iste vrste, ki jih vsebujejo ustrezni računovodski predračuni v istem podjetju isti organizaciji, ali glede na uresničene velikosti iste vrste, ki jih vsebujejo ustrezni računovodski obračuni za prejšnje obdobje v istem podjetju isti organizaciji; razčlenjevanje odnikov uresničenih velikosti, ki jih vsebujejo računovodski obračuni v obravnavanem podjetju obravnavani organizaciji, od uresničenih velikosti, ki jih vsebujejo računovodski obračuni v kakem drugem podjetju kake drugi organizaciji, praviloma ni možno, ker podatki niso na voljo. Predmet razčlenjevanja analiziranja so zlasti razlike pri stroških, odhodkih in prihodkih nekaterih vrst, ki vplivajo na poslovni izid v obdobju; pri tem se sodila praviloma nanašajo na obseg delovanja, ki se razlikuje od uresničenega, sodila pa tudi niso izkazana na ustreznih kontih.

29.15. 8.14. V stroškovnem računovodstvu se razčlenjujejo odniki uresničenih stroškov obračunskega obdobja od standardnih stroškov uresničenega obsega dejavnosti v istem obdobju in istem podjetju isti organizaciji; sodila se vedno nanašajo na uresničeni obseg delovanja in so tudi izkazana na ustreznih kontih. Predmet razčlenjevanja pa niso več razlike pri odhodkih ali prihodkih nekaterih vrst, ki vplivajo na poslovni izid v obdobju. Glede na razloge zanje se lahko razčlenjujejo analizirajo tudi odniki podatkov v obračunski kalkulaciji od podatkov v predračunski kalkulaciji, ki se nanašajo na enoto poslovnega učinka.

29.16. 8.15. Odmik uresničenega poslovnega izida od načrtovanega se pojasnjuje z odmikom uresničenih prihodkov od načrtovanih, uresničenih stalnih stroškov od načrtovanih, uresničenih neposrednih stroškov posameznih vrst od načrtovanih, uresničenih posrednih spremenljivih stroškov od načrtovanih, uresničenih posrednih stalnih stroškov od načrtovanih pa tudi uresničene vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje od načrtovane; tako se posredno ugotovi odmik uresničenih odhodkov od načrtovanih in pojasnijo odniki pri poslovnem izidu.

29.17. 8.16. Odmik uresničenih prihodkov od načrtovanih se razčleni na del zaradi spremembe obsega dejavnosti in del zaradi spremembe prodajnih cen; pri prvem je koristno upoštevati tudi spremembo sestava dejavnosti. Odmik uresničenih neposrednih stroškov posameznih vrst od načrtovanih se razčleni na del zaradi spremembe potroškov na količinske enote poslovnih učinkov posameznih vrst, del zaradi spremembe nabavnih cen prvin posameznih vrst in del zaradi spremembe količin poslovnih učinkov posameznih vrst. Odmik uresničenih posrednih spremenljivih stroškov od načrtovanih se razčleni na del zaradi spremembe potroškov na enoto obsega dejavnosti, del zaradi spremembe nabavnih cen prvin posameznih vrst in del zaradi spremembe količin poslovnih učinkov posameznih vrst. Odmik uresničenih posrednih stalnih stroškov od načrtovanih se razčleni na del zaradi spremembe potroškov v obračunskem obdobju in del zaradi spremembe nabavnih cen prvin posameznih vrst. Odmik uresničene vrednosti zalog proizvodov in nedokončane proizvodnje od načrtovane se razčleni na del zaradi spremembe količin v zalogi in del zaradi spremembe stroškov, ki se zadržujejo v zalogah. Za potrebe zunanjega poročanja sta razčlenjevanje in pojasnjevanje je pojasnjevanje razlik omejeni omejeno zgolj na splošne povzetke; zahtevata zahteva se le, če je to posebej določeno v standardih o zunanjem poročanju predpisano. Podrobnosti razčlenjevanja analiziranja pri notranjem poročanju so odvisne od potreb v podjetju organizaciji. Slovenski inštitut za revizijo lahko pripravi vzorec takšne metodike.

29.18. 8.17. Odmik uresničenega poslovnega izida v obravnavanem obdobju od uresničenega poslovnega izida v prejšnjem obdobju se pojasnjuje, kot določa ~~SRS 29.15~~ **PSR 8.13.**, le da se namesto načrtovanih velikosti za obravnavano obdobje upoštevajo uresničene velikosti v prejšnjem obdobju.

29.19. 8.18. Odmik uresničenih stroškov od standardnih za obseg dejavnosti, uresničen v obravnavanem obdobju, se pojasni z odmikom uresničenih neposrednih stroškov materiala od standardnih neposrednih stroškov materiala za uresničeni obseg dejavnosti, uresničenih neposrednih stroškov dela od standardnih neposrednih stroškov dela za uresničeni obseg dejavnosti, uresničenih posrednih spremenljivih stroškov od standardnih posrednih spremenljivih stroškov za uresničeni obseg dejavnosti in uresničenih posrednih stalnih stroškov od standardnih posrednih stalnih stroškov za uresničeni obseg dejavnost.

29.20. 8.19. Odmik uresničenih neposrednih stroškov materiala od standardnih neposrednih stroškov materiala za uresničeni obseg dejavnosti se razčleni na odmik zaradi spremembe potroškov na količinske enote posameznih vrst poslovnih učinkov in odmik zaradi spremembe nabavnih cen posameznih prvin. Odmik uresničenih neposrednih stroškov dela od standardnih neposrednih stroškov dela za uresničeni obseg dejavnosti se razčleni na odmik zaradi spremembe potroškov dela na količinske enote posameznih vrst poslovnih učinkov in odmik zaradi spremembe postavk na časovno enoto dela. Odmik uresničenih posrednih spremenljivih stroškov od standardnih posrednih spremenljivih stroškov za uresničeni obseg dejavnosti se razčleni na odmik zaradi spremembe osnove za prevzem teh stroškov in odmik zaradi spremembe količnika dodatka teh stroškov. Odmik uresničenih posrednih stalnih stroškov od standardnih posrednih stalnih stroškov pa se razčleni na odmik zaradi spremembe osnove za prevzem teh stroškov in odmik zaradi spremembe količnika dodatka teh stroškov. Odmik pri posrednih stroških kot celoti je mogoče razčleniti tudi na skupno predračunsko razliko, ki se pojavi zaradi spremembe potroškov in cen, učinkovitostno razliko, ki se pojavi pri spremenljivem delu teh stroškov zaradi spremembe učinkovitosti neposrednega dela, s katerim so povezani, ter aktivnostno razliko, ki se pojavi pri stalnem delu teh stroškov zaradi spremembe obsega dejavnosti. Za zunanje potrebe se takšno razčlenjevanje ne zahteva. Podrobnosti razčlenjevanja za notranje potrebe pa so odvisne od opredeljenih potreb in možnosti v podjetju **organizaciji**.

29.21. 8.20. Podjetje **Organizacija** izdela metodiko razčlenjevanja odmikov samostojno glede na posebnosti svojega poslovanja in objektivne možnosti merjenja. ~~Vzorec takšne metodike lahko pripravi Slovenski inštitut za revizijo.~~

d) Izbiranje računovodskih kazalcev izmed računovodskih podatkov

29.22. 8.21. Računovodski kazalci so absolutna števila, ki se nanašajo na ~~posamezne~~ **posamezne statične ali dinamične oziroma iz njih izpeljane** gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki, na primer sredstva, osnovni kapital, prihodki, **poslovni izid iz poslovanja, denarni izid iz poslovanja, dobiček, izguba, prodajna cena enote, lastna cena enote in tako naprej. Njihova izrazna moč je pojasnjevanje določenega pojava.** Ti kazalci ~~napovedujejo ali kažejo stanje ali nakazujejo razvijanje česa v denarni merski enoti obračunsko (v določenem obdobju uresničeno) ali predračunsko (načrtovano) vrednost gospodarskih kategorij oziroma iz njih izpeljanih kazalcev.~~

~~**29.23.** Računovodski kazalci se pojavljajo v finančnem računovodstvu, stroškovnem računovodstvu in poslovnem računovodstvu.~~

29.24. 8.22. Računovodske kazalce za notranje potrebe izbere ~~podjetje samo~~ **organizacija sama**.

e) Oblikovanje računovodskih kazalnikov na podlagi računovodskih podatkov

29.25. 8.23. Računovodski kazalniki so relativna števila, ki se nanašajo na gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki. Lahko so **deleži (stopnje udeležbe)**, koeficienti, ~~stopnje udeležbe ali indeksi.~~ Dobijo se s primerjavo dveh kategorij. ~~Če se količnik pomnoži s 100, se govori o odstotnem koeficientu, odstotku udeležbe ali odstotnem indeksu.~~

29.26. Računovodski kazalniki se pojavljajo v finančnem računovodstvu, stroškovnem računovodstvu in poslovnem računovodstvu.

29.27. 8.24. Računovodske kazalnike za notranje potrebe izbere podjetje samo organizacija sama glede na posebnosti svojega poslovanja in objektivne možnosti merjenja, obvezne računovodske kazalnike za potrebe v zvezi s pripravo letnega računovodskega poročila pa obravnava ta standard določajo predpisi. Kot obvezni se štejejo le tisti, ki so posebej navedeni v SRS 30.28.

Ta pravila navajajo temeljne računovodske kazalnike po posameznih področjih računovodskega analiziranja.

29.28. 8.25. Glede na izhodišče v bilanci stanja in izkazu poslovnega izida ter glede na potrebe po finančnem in gospodarskem načinu različnih načinov presojanja poslovanja organizacije se računovodski kazalniki skupinijo kot kazalniki stanja financiranja (vlaganja), kazalniki stanja investiranja (naložbenja), kazalniki vodoravnega finančnega ustroja vodoravne finančne sestave, kazalniki obračanja, kazalniki gospodarnosti, kazalniki dobičkonosnosti, kazalniki dohodkovnosti dodane vrednosti in kazalniki denarne tokovnosti denarnega izida.

29.29. 8.26. Temeljni kazalniki stanja financiranja (vlaganja)

a) stopnja lastniškosti delež lastniškega financiranja

$$\frac{\text{kapital}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

b) stopnja dolžniškosti delež dolžniškega financiranja

$$\frac{\text{dolgovi}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

c) stopnja razmejenosti financiranja

$$\frac{\text{vsota rezervacij in kratkoročnih pasivnih časovnih razmejitev ter dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

č) stopnja dolgoročnosti delež dolgoročnega financiranja

$$\frac{\text{vsota kapitala in dolgoročnih dolgov (skupaj z rezervacijami) ter dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

d) stopnja kratkoročnosti delež kratkoročnega financiranja

$$\frac{\text{vsota kratkoročnih dolgov (skupaj s kratkoročnimi pasivnimi časovnimi razmejitvami)}}{\text{obveznosti do virov sredstev}}$$

e) stopnja osnovnosti kapitala

$$\frac{\text{osnovni kapital}}{\text{kapital}}$$

£ d) koeficient dolgovno-kapitalskega razmerja

$$\frac{\text{finančni dolgovi}}{\text{kapital}}$$

29.30. 8.27. Temeljni kazalniki stanja investiranja (naložbenja)

a) stopnja osnovnosti investiranja delež osnovnih sredstev v sredstvih

$$\frac{\text{osnovna sredstva (po knjigovodski vrednosti)}}{\text{sredstva}}$$

b) stopnja obratnosti investiranja delež obratnih sredstev v sredstvih

$$\frac{\text{obratna sredstva s kratkoročnimi aktivnimi časovnimi razmejitvami}}{\text{sredstva}}$$

c) stopnja finančnosti investiranja delež finančnih naložb v sredstvih

$$\frac{\text{vsota dolgoročnih finančnih naložb in kratkoročnih finančnih naložb ter naložbenih nepremičnin}}{\text{sredstva}}$$

$$\frac{\text{dolgoročne finančne naložbe + kratkoročne finančne naložbe + naložbene nepremičnine}}{\text{sredstva}}$$

č) stopnja dolgoročnosti investiranja delež dolgoročnih sredstev v sredstvih

$$\frac{\text{vsota osnovnih sredstev in dolgoročnih aktivnih časovnih razmejitev (po knjigovodski vrednosti), naložbenih nepremičnin, dolgoročnih finančnih naložb in dolgoročnih poslovnih terjatev}}{\text{sredstva}}$$

$$\frac{\text{osnovna sredstva + dolgoročne aktivne časovne razmejitve + naložbene nepremičnine + dolgoročne finančne naložbe + dolgoročne poslovne terjatve}}{\text{sredstva}}$$

d) stopnja kratkoročnosti investiranja delež kratkoročnih sredstev v sredstvih

$$\frac{\text{vsota kratkoročnih sredstev in kratkoročnih aktivnih časovnih razmejitev}}{\text{sredstva}}$$

$$\frac{\text{kratkoročna sredstva + kratkoročne aktivne časovne razmejitve}}{\text{sredstva}}$$

e) stopnja odpisanosti osnovnih sredstev

$$\frac{\text{popravek vrednosti osnovnih sredstev}}{\text{nabavna vrednost osnovnih sredstev}}$$

f) koeficient opremljenosti dela z osnovnimi sredstvi

$$\frac{\text{osnovna sredstva (po nabavni vrednosti)}}{\text{število zaposlenih v največji izmeni}}$$

g) koeficient tehnične opremljenosti dela

$$\frac{\text{oprema (po nabavni vrednosti)}}{\text{število zaposlenih v največji izmeni}}$$

29.31. 8.28. Temeljni kazalniki vodoravnega finančnega ustroja vodoravne finančne sestave

- a) koeficient kapitalske pokritosti osnovnih sredstev

$$\frac{\text{kapital}}{\text{osnovna sredstva (po knjigovodski vrednosti)}}$$

- b) koeficient kapitalske pokritosti dolgoročnih sredstev

$$\frac{\text{kapital}}{\text{dolgoročna sredstva}}$$

- c) koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev

$$\frac{\text{vsota kapitala, dolgoročnih dolgov ter rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev}}{\text{kapital + dolgoročni dolgovi + rezervacije + dolgoročne pasivne časovne razmejitve}} \cdot \text{dolgoročna sredstva}$$

- č) koeficient dolgoročne pokritosti dolgoročnih sredstev in normalnih zalog

$$\frac{\text{vsota kapitala, dolgoročnih dolgov ter rezervacij in dolgoročnih pasivnih časovnih razmejitev}}{\text{kapital + dolgoročni dolgovi + rezervacije + dolgoročne pasivne časovne razmejitve}} \cdot \text{dolgoročna sredstva in normalne zaloge}$$

- d) **hitri koeficient** (koeficient neposredne pokritosti kratkoročnih obveznosti) (~~hitri koeficient~~)

$$\frac{\text{likvidna sredstva}}{\text{denarna sredstva}} \cdot \text{kratkoročne obveznosti}$$

- e) **pospešeni koeficient** (koeficient pospešene pokritosti kratkoročnih obveznosti) (~~pospešeni koeficient~~)

$$\frac{\text{vsota likvidnih sredstev in kratkoročnih terjatev}}{\text{denarna sredstva + kratkoročne terjatve}} \cdot \text{kratkoročne obveznosti}$$

- f) **kratkoročni koeficient** (koeficient kratkoročne pokritosti kratkoročnih obveznosti) (~~kratkoročni koeficient~~)

$$\frac{\text{kratkoročna sredstva}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

- g) koeficient komercialnega terjatveno-obveznostnega razmerja **razmerja med terjatvami do kupcev in obveznostmi do dobaviteljev**

$$\frac{\text{terjatve do kupcev}}{\text{obveznosti do dobaviteljev}}$$

- h) koeficient kratkoročnega terjatveno-obveznostnega razmerja **razmerja med kratkoročnimi terjatvami in kratkoročnimi obveznostmi**

$$\frac{\text{kratkoročne terjatve}}{\text{kratkoročne obveznosti}}$$

~~29.32.~~ 8.29. Temeljni kazalniki obračanja

a) koeficient obračanja celotnih sredstev

$$\frac{\text{poslovni prihodki v letu dni}}{\text{povprečno stanje vseh sredstev}}$$

a) b) koeficient obračanja obratnih sredstev

$$\frac{\text{poslovni odhodki v letu dni}}{\text{povprečno stanje obratnih sredstev}}$$

b) c) koeficient obračanja osnovnih sredstev

$$\frac{\text{amortizacija v letu dni}}{\text{povprečno stanje osnovnih sredstev (po neodpisani vrednosti)}}$$

e) č) koeficient obračanja zalog materiala

$$\frac{\text{porabljeni material v letu dni (po nabavnih cenah)}}{\text{povprečna zaloga materiala (po nabavnih cenah)}}$$

č) d) koeficient obračanja zalog proizvodov

$$\frac{\begin{array}{l} \text{prodani proizvodi v letu dni (praviloma po proizvajalnih stroških)} \\ \text{stroški prodanih proizvodov v letu dni (praviloma proizvajalni stroški)} \end{array}}{\begin{array}{l} \text{povprečna zaloga proizvodov (praviloma po proizvajalnih stroških)} \\ \text{povprečni stroški zaloge proizvodov (praviloma po proizvajalni stroški)} \end{array}}$$

č) e) koeficient obračanja zalog trgovskega blaga

$$\frac{\begin{array}{l} \text{prodano blago v letu dni (po nabavni vrednosti)} \\ \text{nabavna vrednost prodanega blaga v letu dni} \end{array}}{\begin{array}{l} \text{stanje zalog blaga (po nabavni vrednosti)} \\ \text{povprečna nabavna vrednost zalog blaga} \end{array}}$$

e) f) koeficient obračanja terjatev do kupcev

$$\frac{\text{prejemki od kupcev v letu dni}}{\text{povprečno stanje terjatev do kupcev}}$$

g) koeficient obračanja obveznosti do dobaviteljev

$$\frac{\text{izdatki za dobavitelje v letu dni}}{\text{povprečno stanje obveznosti do dobaviteljev}}$$

f) koeficient mesečne zadostnosti zaloge proizvodov

$$\frac{\text{stanje zalog proizvodov (po proizvajalnih stroških)}}{\text{povprečna mesečna prodaja (po proizvajalnih stroških)}}$$

g) koeficient dnevne trajanosti kreditirane prodaje

$$\frac{\text{stanje terjatev do kupcev}}{\text{povprečni dnevni prihodki iz prodaje na kredit}}$$

S pomočjo vsakega koeficienta obračanja je mogoče izračunati povprečen čas vezave tako, da se število dni v obdobju deli s koeficientom obračanja za isto obdobje.

29.33. 8.30. Temeljni kazalniki gospodarnosti

a) koeficient gospodarnosti poslovanja

$$\frac{\text{poslovni prihodki}}{\text{poslovni odhodki}}$$

b) koeficient celotne gospodarnosti

$$\frac{\text{prihodki}}{\text{odhodki}}$$

c) ~~stopnja proizvodne stroškovnosti poslovnih prihodkov~~ kot kazalniki gospodarnosti se uporabljajo tudi naslednji koeficienti:

$$\frac{\text{stroški proizvodnje v prodanih količinah}}{\text{poslovni prihodki}}$$

~~č) stopnja prodajne stroškovnosti poslovnih prihodkov~~

$$\frac{\text{stroški prodaje}}{\text{poslovni prihodki}}$$

~~d) stopnja splošnodejavnostne stroškovnosti poslovnih prihodkov~~

$$\frac{\text{stroški splošnih služb}}{\text{poslovni prihodki}}$$

~~e) stopnja tehnične (zmogljivostne) stroškovnosti poslovnih prihodkov~~

$$\frac{\text{stroški amortizacije}}{\text{poslovni prihodki}}$$

~~f) stopnja delovne stroškovnosti poslovnih prihodkov~~

$$\frac{\text{stroški dela}}{\text{poslovni prihodki}}$$

~~g) stopnja materialne stroškovnosti poslovnih prihodkov~~

$$\frac{\text{stroški materiala}}{\text{poslovni prihodki}}$$

~~h) stopnja storitvene stroškovnosti poslovnih prihodkov~~

$$\frac{\text{stroški tujih storitev}}{\text{poslovni prihodki}}$$

č) mnogokratnik pokritosti obresti

$$\frac{\text{poslovni izid pred obdavčitvijo + obresti za prejeta posojila}}{\text{obresti za prejeta posojila}}$$

i) ~~d)~~ stopnja ~~kosmate dobičkovnosti~~ **dobičkonosnost** poslovnih prihodkov

$$\frac{\text{kosmati dobiček}}{\text{poslovni izid}} \\ \text{poslovni prihodki}$$

j) ~~e)~~ stopnja dobičkovnosti poslovnih prihodkov **dobičkonosnost poslovanja**

$$\frac{\text{poslovni dobiček}}{\text{poslovni prihodki}} \quad \text{izid iz poslovanja}$$

k) ~~f)~~ stopnja dobičkovnosti **dobičkonosnosti** prihodkov

$$\frac{\text{dobiček (pred obdavčitvijo)}}{\text{prihodki}} \quad \text{poslovni izid}$$

l) ~~g)~~ stopnja čiste dobičkovnosti **čista dobičkonosnost** prihodkov

$$\frac{\text{čisti dobiček}}{\text{prihodki}} \quad \text{poslovni izid}$$

V primeru izgube so kazalniki od i) do l) negativni.

29.34. 8.31. Temeljni kazalniki dobičkonosnosti (v primeru izgube negativne dobičkonosnosti) **donosnosti**

a) koeficient čiste dobičkonosnosti **čista donosnost** kapitala

$$\frac{\text{čisti dobiček}}{\text{povprečni kapital (brez čistega poslovnega izida obračunskega obdobja)}} \quad \text{poslovni izid obračunskega obdobja}$$

b) koeficient razširjene dobičkonosnosti **razširjena donosnost** sredstev

$$\frac{\text{vsota poslovnega izida in danih obresti obračunskega obdobja}}{\text{povprečna sredstva}} \quad \text{poslovni izid obračunskega obdobja + odhodki iz naslova obresti}$$

c) ~~e)~~ koeficient čiste dobičkonosnosti osnovnega kapitala

$$\frac{\text{čisti dobiček obračunskega obdobja}}{\text{povprečni osnovni kapital}}$$

č) koeficient dividendnosti osnovnega kapitala

$$\frac{\text{vsota dividend za poslovno leto}}{\text{povprečni osnovni kapital}}$$

c) **čista donosnost sredstev**

$$\frac{\text{čisti poslovni izid obračunskega obdobja}}{\text{povprečna sredstva}}$$

d) **č)** stopnja dividendnosti čistega dobička **koeficient izplačila dividend**

$$\frac{\text{vsota dividend za poslovno leto}}{\text{dividende v poslovnem letu}} \\ \frac{\text{povprečni čisti dobiček}}{\text{čisti poslovni izid}}$$

e) **d)** osnovna čista dobičkonosnost navadne delnice **osnovni čisti poslovni izid na delnico**

$$\frac{\text{čisti dobiček} \text{ } \text{poslovni izid} \text{ za navadne delnice v poslovnem letu}}{\text{povprečno število uveljavljajočih se navadnih delnic}}$$

f) **e)** popravljena čista dobičkonosnost navadne delnice **popravljeni čisti poslovni izid na delnico**

$$\frac{\text{popravljeni čisti dobiček} \text{ } \text{poslovni izid} \text{ za navadne delnice v poslovnem letu}}{\text{povprečno število popravljenih uveljavljajočih se navadnih delnic}}$$

g) **f)** dividendnost navadne delnice **dividenda na delnico**

$$\frac{\text{vsota dividend za navadne delnice v poslovnem letu}}{\text{povprečno število uveljavljajočih se navadnih delnic}}$$

29.35. 8.32. Temeljni kazalniki dohodkovnosti **dodane vrednosti**

a) — stopnja udeležbe zaposlencev v dohodku

$$\frac{\text{vsota čistih plač (brez všteti dajatev) in drugih deležev zaposlencev}}{\text{vsota dobička, stroškov za plače, vračunanih obresti in vračunanih dajatev — izguba}}$$

b) — stopnja udeležbe financerjev v dohodku

$$\frac{\text{vsota danih obresti in dividend}}{\text{vsota dobička, stroškov za plače, vračunanih obresti in vračunanih dajatev — izguba}}$$

c) — stopnja udeležbe države v dohodku

$$\frac{\text{vračunani davki (skupaj z davki v plačah), povečani za davek iz dobička}}{\text{vsota dobička, stroškov za plače, vračunanih obresti in vračunanih dajatev — izguba}}$$

č) — stopnja udeležbe podjetja v dohodku

$$\frac{\text{čisti dobiček po odbitku dividend}}{\text{vsota dobička, stroškov za plače, vračunanih obresti in vračunanih dajatev — izguba}}$$

d) — povprečna mesečna kosmata plača povečana za kosmate udeležbe zaposlencev

$$\frac{\text{vsota povprečne vsote mesečnih vračunanih kosmatih plač in drugih kosmatih udeležb zaposlencev}}{\text{povprečno število zaposlencev}}$$

e) — povprečna mesečna čista plača povečana za čiste udeležbe zaposlencev

$$\frac{\text{vsota povprečne vsote mesečnih vračunanih čistih plač in drugih udeležb zaposlencev (to je brez dajatev)}}{\text{povprečno število zaposlencev}}$$

a) dodana vrednost na zaposlenega

$$\frac{\text{dodana vrednost}}{\text{povprečno število zaposlenih}}$$

b) stopnja udeležbe zaposlenih v dodani vrednosti

$$\frac{\text{vsota čistih plač (brez všteti dajatev) in drugih deležev zaposlenih}}{\text{dodana vrednost}}$$

c) dodana vrednost na vložen kapital

$$\frac{\text{dodana vrednost}}{\text{povprečen kapital (brez čistega poslovnega izida obračunskega obdobja)}}$$

29.36. 8.33. Glede na izhodišče v izkazu denarnih tokov se pojavljajo še računovodski kazalniki denarne tokovnosti **Temeljni kazalniki denarnega izida:**

a) stopnja denarne izidnosti **koeficient denarnega izida** poslovnih prihodkov

$$\frac{\text{denarni izid iz poslovanja}}{\text{poslovni prihodki}}$$

b) koeficient razmerja med denarnim in obračunskim izidom poslovanja

$$\frac{\text{denarni izid iz poslovanja}}{\text{poslovni izid iz poslovanja}}$$

b) c) koeficient pokritosti nove naložbe z denarnim izidom iz poslovanja

$$\frac{\text{denarni izid iz poslovanja}}{\text{nova naložba}}$$

e) c) koeficient pokritosti dolgov z denarnim izidom iz poslovanja

$$\frac{\text{denarni izid iz poslovanja}}{\text{stanje dolgov}}$$

f) Povezovanje delnih spoznanj na podlagi računovodskih kazalnikov

29.37. 8.34. Računovodski kazalniki se izračunavajo kot predračunski in kot obračunski kazalniki, zato jih je mogoče primerjati. Podjetje **Organizacija** izbere za svoje notranje potrebe smeri **način** primerjanja **kazalnikov**, za zunanje potrebe pa uporabi izračune in je takšno primerjanje obvezno le, če ga **zahteva standard za zunanje poročanje** **zahtevajo predpisi ali druge zaveze, na primer na področju družbeno odgovornega poslovanja**.

29.38. 8.35. Različne računovodske kazalnike za isto leto je mogoče **vsebinsko smiselno** povezovati **tudi** s seštevki ali z zmnožki, pri čemer je računovodski kazalnik višjega reda seštevka ali zmnožek računovodskih kazalnikov nižjega reda, **na primer donosnost sredstev je ne le matematično, pač pa tudi vsebinsko moč pojasniti z zmnožkom dobičkonosnosti poslovnih prihodkov in obračanja celotnih sredstev**.

29.39. 8.36. Podjetje **Organizacija** glede na svoje notranje potrebe izbere ureditev povezanih kazalnikov, za zunanje potrebe pa je ureditev povezanih kazalnikov obvezna le, če jo **zahteva standard za zunanje poročanje**. Vzorec takšne ureditve lahko pripravi Slovenski inštitut za revizijo **zahtevajo predpisi ali dobri poslovni običaji**.

C. Opredelitve ključnih pojmov

29.40. 8.37. V tem standardu so uporabljeni izrazi iz drugih slovenskih Slovenskih računovodskih standardov, drugih pravil skrbnega računovodenja (PSR) ter nekaj izrazov, ki jih je treba razložiti in tako opredeliti ključne pojme.

- a) **Računovodsko proučevanje** se je v preteklosti imenovalo računovodsko analiziranje.
- b) **Odmik** je razlika med primerjano in primerjalno velikostjo izbrane gospodarske kategorije. Na njegovi podlagi se presoja(ta) učinkovitost in/ali uspešnost delovanja.
- c) **Kazalec** je absolutno število, ki napoveduje ali kaže stanje ali nakazuje razvijanje česa; praviloma je računovodski podatek in se razlikuje od kazalnika, ki se nanaša na posamezne statične ali dinamične oziroma iz njih izpeljane gospodarske kategorije, o katerih obstajajo računovodski podatki.
- d) **Kazalnik** je relativno število, dobljeno s primerjavo dveh velikosti; ima spoznavno moč, ki omogoča oblikovati sodbo o poslovanju. Glede na naravo primerjanih velikosti je lahko delež (stopnja udeležbe), indeks ali koeficient ali stopnja udeležbe.
- e) **Indeks** je relativno število, ki izraža razmerje med istovrstnima velikostma, pomnoženo s 100. Pogosto se pomnoži s 100; tako se dobi odstotni indeks.
- f) **Koeficient** je relativno število, ki izraža razmerje med raznovrstnima velikostma, ki pa sta primerljivi. Redko se pomnoži s 100; tako se dobi odstotni koeficient. Praviloma je imenovano število.
- g) **Stopnja Delež ali stopnja udeležbe** je relativno število, ki izraža razmerje med istovrstnima velikostma, od katerih se prva nanaša na del in druga na celoto istega pojava. Najpogosteje se pomnoži s 100; tako se dobi odstotek udeležbe (odstotna stopnja udeležbe).
- h) **Čisti dobiček poslovni izid za navadne delničarje** je čisti dobiček poslovni izid za poslovno leto po odštetju prednostnih dividend postavk, ki ne pripadajo navadnim delničarjem, kot so na primer prednostne dividende.
- i) **Popravljeni čisti dobiček poslovni izid za navadne delničarje** je čisti dobiček poslovni izid za navadne delničarje, spremenjen zaradi zamenjave možnostnih navadnih delnic v navadne delnice; zaradi tega se spremenijo z njimi povezane dividende, obresti in drugi prihodki ali odhodki, nove navadne delnice pa pridobijo pravico do udeležbe v čistem dobičku za navadne delničarje prilagojen za učinke vseh popravljanih potencialnih navadnih delnic.
- j) **Osnovna sredstva** so opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena sredstva.
- k) **Obratna sredstva** so kratkoročna sredstva, zmanjšana za kratkoročne finančne naložbe in povečana za dolgoročne poslovne terjatve in kratkoročne aktivne časovne razmejitve.
- l) **Dodana vrednost** je razlika med seštevkom vseh prihodkov in seštevkom vseh odhodkov razen plač in povračil, ki pripadajo zaposlenim v okviru poslovnih odhodkov, obresti in drugih nadomestil, ki pripadajo posojilodajalcem in kreditorjem v okviru odhodkov, ter davkov, ki pripadajo državi.

Č. Pojasnila

29.41. 8.38. Razčlenjevanje odmikov je odvisno od omejitev pri delitvi stroškov na stalne in spremenljive; zaradi tega so (glede na okoliščine in izbrano metodiko) pogosto potrebne poenostavitve, ki jih je treba tudi pojasnjevati, da ne bi prihajalo do napačnih razlag. Z uresničenimi cenami je treba razumeti povprečne cene v obdobju, z uresničenim potroškom na enoto poslovnega učinka pa povprečni uresničen potrošek na enoto poslovnega učinka. Obseg dejavnosti je mogoče izraziti s količino poslovnih učinkov, preračunano na pogojne enote, s številom neposrednih izdelovalnih delovnih ur ali

kako drugače. Enote poslovnih učinkov je prav tako mogoče razlagati kot pogojne enote, na katere se preračunajo različni poslovni učinki. Podjetje mora pojasniti podrobnosti uporabljene metodike.

29.42. Ker razčlenjevanje odnikov praviloma ni obvezno, ne predstavljamo metodike njihovega izračunavanja. Strokovna literatura, ki predstavlja celovito razvito finančno računovodstvo, stroškovno računovodstvo in poslovodno računovodstvo, predstavlja tudi ustrezno metodiko, ki jo podjetje lahko uporablja prilagojeno svojim potrebam.

29.43. 8.39. Pri izračunavanju kazalnikov se lahko pojavljata dve napaki: prva je, da se kazalniku pripiše drugačna izrazna moč, kot jo dejansko ima, druga pa, da se pri njegovem izračunu uporabijo napačni podatki. Zato je treba preveriti, ali so podatki oblikovani skladno z računovodskimi standardi in ali so v računovodskih izkazih predstavljeni na ustrezen način.

29.44. 8.40. Pri nekaterih kazalnikih se primerjajo statično opredeljene kategorije (iz bilance stanja) z dinamično opredeljenimi kategorijami (iz izkaza poslovnega izida ali denarnih tokov). V takšnem primeru se ne smejo preprosto upoštevati statično opredeljene kategorije iz bilance stanja ob koncu leta, temveč je treba izračunavati njihovo povprečno stanje, za kar pa običajno ne zadošča zgolj poznavanje stanja ob začetku in koncu leta. Zgolj končno stanje statično opredeljenih kategorij se sme uporabljati le pri sestavljanju medsebojno povezanih kazalnikov, pri čemer so potrebna posebna pojasnila, pogosto pa se temu ne moremo izogniti niti pri primerjalnih analizah z drugimi organizacijami.

29.45. 8.41. Pri koeficientih obračanja mora števec vsebovati podatek o zmanjšanju tiste kategorije, katere povprečno stanje je v imenovalcu, vrednostna opredelitev števca pa mora biti čim bližje vrednostni opredelitvi imenovalca. Tako se na primer pri izračunavanju koeficienta obračanja zalog proizvodov s povprečno vrednostjo zalog proizvodov ne smejo primerjati vsi poslovni odhodki, ker te zaloge ne vsebujejo vseh vrst stroškov, ki se pretvarjajo v odhodke. Prav tako je na primer pri izračunavanju koeficienta obračanja zalog materiala izid odvisen od tega, po kateri metodi so zaloge ovrednotene.

Od vseh v tem standardu naštetih kazalnikov je dvomljiv le koeficient obračanja obratnih sredstev; upoštevana rešitev je le najmanj slaba od vseh v strokovni literaturi predlaganih.

29.46. 8.42. Zaradi poznejše primerjave Pri primerjavi vrednosti istih kazalnikov med podjetji organizacijami je treba poskrbeti, da se ti izračunavajo po enakih metodah na enak način.

29.47. Bilančni dobiček kot pravna kategorija iz zakona o gospodarskih družbah je znesek, o katerem je mogoče odločati na skupščini le iz pravnega zornega kota, ne pa tudi iz gospodarskega in finančnega. Da v podjetju ne bi nastala gospodarska škoda ali da podjetje ne bi zašlo v finančne težave, pa je treba informacijo o tistem, kar je mogoče razdeliti v obliki dividend, oblikovati drugače, odvisno od vezanosti sredstev.

D. Datuma sprejetja in začetka uporabe

29.48. 8.43. Ta standard pravila je sprejel strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo na svoji seji 17. novembra 2005 xx. Xxxxx. 2015. K njemu sta dala soglasje minister za finance in minister za gospodarstvo. Podjetja Organizacije, ki imajo poslovno leto enako koledarskemu, ga začnejo uporabljati s 1. januarjem 2006 2016, preostala podjetja preostale organizacije pa s prvim poslovnim letom, ki se začne po tem datumu.

Podjetja Organizacije z dnem začetka uporabe tega standarda teh pravil prenehajo uporabljati SRS 29 - Računovodsko proučevanje (računovodsko analiziranje) (2002) (2006).